

Det kongelige Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

2008 06239 - 26

Høringsuttalelse NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida

Utvalget for fag- og yrkesopplæringens mandat tilsa at det i første rekke var videregående opplæring som skulle belyses. Utvalget har i tillegg sett det hensiktsmessig å omtale andre forhold, blant annet voksenopplæring og fagskoleutdanning. Dette mener AOF er svært positivt.

AOF ønsker også at det i sammenheng med både voksenopplæring og fagskoleutdanning skal settes fokus på den rolle studieforbundene kan spille.

AOF savner sterkt et søkelys på studieforbundenes rolle i forhold til ovennevnte områder i utredningen.

I NOU 2007:11 "Studieforbund – læring for livet" understrekes det at studieforbundene har og bør ha en sentral rolle i opplæringssammenheng. Tron utvalget pekte på "at studieforbund er en av mange aktører som bidrar til å nå målsetninger i arbeids- og samfunnsniv sentralt, regionalt og lokalt. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig arena for læring. Studieforbundenes mulighet til å spille en aktiv og synlig rolle på flere samfunnsområder handler langt på vei om bedre samarbeid med offentlige aktører, både ved at de slippes til, og ved at de selv griper mulighetene."

Sammendrag - se utdyping i det vedlagt dokumentet

- opplæringskontorene bør trekkes inn i kommunikasjonen med SRY og de faglige rådene
- økonomiske insentiver må gjennomføres på en slik måte at de ikke skaper a- og b-skoler
- vi understreker betydningen av yrkesretting både av fellesfag og programfag
- det utarbeides egne læreplaner i fellesfagene i de yrkesfaglige programområdene som gjør yrkesretting mulig
- eksamensordningene yrkesrettes slik at de ikke utgjør noe hinder for yrkesretting
- det bør opprettes forpliktende møtearenaer mellom skole og bedrift
- praksisbrevordningen bør videreføres
- fagskolene bør få offentlig finansiering og private og offentlige tilbydere bør likestilles
- forvaltningene av fagskolene bør tillegges staten og ikke overføres til fylkeskommunene
- fagskoleutdanningen bør også bygge på gjennomført løp fram mot yrkeskompetanse fra videregående skole
- utdanningsveiene må henge sammen gjennom godt kjente og transparente systemer
- vi støtter forslaget om generell studieforbundethet
- voksne som tar grunnutdanning må sikres finansiering av livsopphold

- BKA-programmet gjøres permanent – og studieforbundenes rolle forsterkes.
- det bør innføres lovhjemmels om sikrer egne kompetansetillitsvalgt
- opplæringskontorenes rolle og betydning bør forsterkes
- kravene til veilederkompetanse må styrkes
- studieforbundenes rolle med tanke på veilederkvalifisering understrekes

AOF ser fram til departementets videre arbeid med utvalgets innstilling og regner med at det politiske og praktiske målsettinger blir fulgt opp.

Med vennlig hilsen
AOF Norge

Svenn Erik Bolle
Daglig leder

Ellen Mohaugen
ansvarlig for fag- og yrkesopplæring

Høringsuttalelse fra AOF Norge NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida

Innledning

Utvalget for fag- og yrkesopplæringens mandat tilsa at det i første rekke var videregående opplæring som skulle belyses. Utvalget har i tillegg sett det hensiktsmessig å omtale andre forhold, blant annet voksenopplæring og fagskoleutdanning. Dette mener AOF er svært positivt.

AOF ønsker også at det i sammenheng med både voksenopplæring og fagskoleutdanning skal settes fokus på den rolle studieforbundene kan spille.

AOF savner sterkt et søkelys på studieforbundenes rolle i forhold til ovennevnte områder i utredningen.

I NOU 2007:11 "Studieforbund – læring for livet" understrekes det at studieforbundene har og bør ha en sentral rolle i opplæringssammenheng. Tron utvalget pekte på "at studieforbund er en av mange aktører som bidrar til å nå målsetninger i arbeids- og samfunnsliv sentralt, regionalt og lokalt. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig arena for læring. Studieforbundenes mulighet til å spille en aktiv og synlig rolle på flere samfunnsområder handler langt på vei om bedre samarbeid med offentlige aktører, både ved at de slippes til, og ved at de selv griper mulighetene."

Sammendrag av AOFs høringsuttalelse:

- opplæringskontorene bør trekkes inn i kommunikasjonen med SRY og de faglige rådene
- økonomiske insentiver må gjennomføres på en slik måte at de ikke skaper a- og b-skoler
- vi understreker betydningen av yrkesretting både av fellesfag og programfag
- det utarbeides egne læreplaner i fellesfagene i de yrkesfaglige programområdene som gjør yrkesretting mulig
- eksamensordningene yrkesrettes slik at de ikke utgjør noe hinder for yrkesretting
- det bør opprettes forpliktende møtearenaer mellom skole og bedrift
- praksisbrevordningen bør videreføres
- fagskolene bør få offentlig finansiering og private og offentlige tilbydere bør likestilles
- forvaltningene av fagskolene bør tillegges staten og ikke overføres til fylkeskommunene
- fagskoleutdanningen bør også bygge på gjennomført løp fram mot yrkeskompetanse fra videregående skole
- utdanningsveiene må henge sammen gjennom godt kjente og transparente systemer
- vi støtter forslaget om generell studieforbundet
- voksne som tar grunnutdanning må sikres finansiering av livsopphold
- BKA-programmet gjøres permanent – og studieforbundenes rolle forsterkes.
- det bør innføres lovhjemmels om sikrer egne kompetansetilitsvalg
- opplæringskontorenes rolle og betydning bør forsterkes
- kravene til veilederkompetanse må styrkes
- studieforbundenes rolle med tanke på veilederkvalifisering understrekes

Raskere omstilling i utdanningssystemet

6.2.3 Tiltak

Utvalget foreslår at SRY og de faglige rådene må tilstrebe bedre kommunikasjon med miljøer som har interesser i fag- og yrkesopplæringen, men som ikke er representert i de faglige rådene.

Her vil AOF sterkt henstille til at opplæringskontorene trekkes inn i bildet.

Bedre gjennomføring i videregående opplæring jfr. Utredningen avsnitt 6.3

Forsøk med bruk av insentiver i fylkeskommunen for å øke gjennomføringen

AOF Norge støtter utvalgets forslag til tiltak, men ønsker å uttrykke en viss skepsis til forslaget om bruk av f. eks økonomiske insentiver. AOF Norge mener at dersom det skal innføres økonomiske intensiver til skoler, må dette gjøres på en måte som ikke skaper a- og b-skoler. Kriteriene må være målbare, og man må være sikre på at dette vil stimulere skolene til å gjøre en god jobb. Dersom noen skal få mer – hvem skal få mindre. Kriteriene må for eksempel ta hensyn til at elever kan ha ulike forutsetninger for læring gjennom nivå fra ungdomsskolen.

Yrkesretting

AOF Norge vil spesielt understreke betydningen av yrkesretting av både fellesfag og programfag. Vi foreslår ikke egne lærerplaner i hvert av yrkesfagene, men egne lærerplaner for fellesfagene i yrkesfaglige programområder som gjør yrkesretting mulig. Videre mener vi at eksamensordningene for fellesfagene bør gjennomgås, slik at disse også blir yrkesrettet og ikke utgjør noe hinder for at yrkesretting kan skje i praksis.

Forpliktende møtearenaer mellom skole og bedrift

AOF Norge ønsker også å understreke betydningen av forpliktende møtearenaer mellom skole og bedrift. Gjennom godt samarbeid mellom den enkelte opplæringsarena og arbeidslivet vil yrkesrettingen både bidra til økt motivasjon og engasjement hos elevene, og bidra til at opplæringen som skjer i skolen i større grad er i tråd med arbeidslivets behov.

(Som studieforbund med fokus på voksenopplæring NÆRT knyttet opp mot arbeidslivet har vi meget gode erfaringer på dette området, og vi mener at de erfaringer vi har gjort oss i aller høyeste grad vil ha overføringsverdi til opplæring av ungdom)

Et godt samarbeid mellom skole og arbeidsliv og målrettet arbeid for å få til yrkesretting i skolen vil også kunne sees på som et betydelig bidrag når det gjelder faglig oppdatering og etterutdanning av faglærere, og gi instruktører og fagansvarlige i bedriftene bedre kunnskapsgrunnlag og forståelse for lærlingenes erfaringsbakgrunn, og dermed lette overgangen fra skole til bedrift for de kommende lærlingene.

Fleksible løp i fagopplæringen

AOF Norge støtter forslaget om at ”praksisbrevordningen” videreføres og utvides.

Utbygging av fagskoleutdanning som en karrierevei for fagarbeidere jfr. utredningens avsnitt 6. 4.7

AOF Norge vil sterkt understreke at det i forbindelse med finansiering av fagskoler er behov for et finansieringssystem som sikrer likeverdighet mellom studieforbund (private) og

offentlige aktører og som ikke fører til urimelig forskjellsbehandling mellom studier, slik tilfellet er i dag.

AOF Norge mener primært at fagskoleutdanningen bør være underlagt et statlig organ. Dersom fagskoleutdanningen legges under fylkeskommunen bør det legges sterke føringer for at fylkeskommunen også skal benytte godkjente ideelle og private tilbydere av fagskoleutdanningen. Dette vil medvirke til at tilbudene treffer flest mulig innen målgruppen. I tillegg tror vi det er viktig at tilskuddet ikke gis som et rammetilskudd. I tider med lite penger til disposisjon og mange utfordringer for fylkeskommunen, kan tilskudd til fagskoleutdanning lett bli en salderingspost.

AOF Norge ønsker likeledes å påpeke viktigheten av en likeverdig behandling av fylkeskommunale og private tilbydere (herunder også fagskoletilbud i studieforbund). AOF er bekymret for ivaretagelsen av dette prinsippet når forvaltningen av midlene til fagskolene legges til fylkeskommunen, som også er skoleeier.

Ut fra de erfaringene vi har med fylkeskommunen og videregående opplæring for voksne, har vi i de aller fleste fylker erfart at fylkeskommunen som eier, har overlatt opplæringen til fylkeskommunale opplæringssentra.

I Kap. 6.4.1 foreslås det at spesialiseringer som bygger på fag- eller svennebrev legges til fagskolen som videreutdanninger fra ½ til 2 års varighet.

Vi mener at slike spesialiseringer bør få plass innen en fagskoleutdanning på fra ½ til 1 år. Slike tilbud finnes i dag. Erfaring viser at disse gir en god og etterspurt kompetanse.

AOF Norge ønsker å understreke at fagskoleutdanningen ikke bare skal bygge på fag- eller svennebrev, men at den også må gjøres tilgjengelig for dem som har gjennomført utdanning fram til yrkeskompetanse i skolen.

AOF Norge støtter utvalgets forslag om at det tas grep for å gjøre fagskoleutdanningen mer synlig. Det er et tankekor at den halvparten av de elever som velger en yrkesfaglig utdanningsvei, ikke blir orientert om at fagskolen er en karrierevei som er skreddersydd for disse. Arbeidet må starte tidlig i ungdomsskolene, og både foreldre og rådgivere sammen med elevene må være målgruppe. Vi støtter utvalgets syn på at ressursene til rådgivning økes kraftig, samt at opplæringen av disse gjøres bedre.

I kapittel 6.4.2 drøfter utvalget uttelling av fagskoleutdanning i høyere utdanning. Vi støtter utvalgets syn på at utdanningsveier må henge sammen. De som søker seg fra fagskolene og over i høyskoler eller universiteter er bevisste, godt motiverte studenter som både gjør det godt under studiene, og som blir dyktige arbeidstakere etterpå. Det er derfor viktig at det er godt kjente, transparente systemer for at tilegnet kompetanse i et utdanningssystem kan gi uttelling i et annet. Dette krever selvsagt at utdanningene er kvalitetssikret, har en høy standard og at de er åpne for innsyn.

Utvalget foreslår også at staten bør etablere et eget råd for fagskoleutdanning. De anbefaler at rådet fortløpende vurderer kompetansebehovet i arbeidslivet, og gir råd om hvilke utdanningstilbud i fagskole som bør få offentlig støtte. Dette "fagskolerådet" bør, som utvalget skriver samarbeide med SRY, de faglige rådene og de nasjonale utvalgene for fagskoleutdanning, i tillegg til andre aktører.

Generell studieforbereidhet

AOF Norge støtter forslaget om at alle som har gjennomført og bestått videregående opplæring med fag- eller svennebrev, eller annen relevant yrkeskompetanse (f. eks helsesekretær) skal være generelt studieforbereidte, uavhengig av utdanningsprogram. De elever som velger å gå videre til høyere utdanning er som regel godt motiverte og godt skolerte elever som vil kunne gjennomføre høyere utdanning med gode resultater.

Tiltak for å få flere voksne med yrkeskompetanse, jfr. Utredningens avsnitt 6.5.2

AOF Norge støtter utvalgets forslag om å etablere egne ordninger for finansiering av livsopphold for voksne som tar grunnutdanning, og forslaget om å gjøre BKA-programmet permanent.

Ordningen som gir fagforeningene og arbeidstakerorganisasjoner i samarbeid med virksomhetene mulighet til å søke om støtte til opplæringstiltak i BKA-programmet gjøres permanent. Ordningen utvides til å gjelde *studieforbund*, grupper av bedrifter eller bransjeorganisasjoner.

AOF vil understreke studieforbundene betydning som tilbyder i BKA programmet, jfr også dagens praksis.

Vi støtter også at arbeidet med en lovhjemmel som sikrer egne tillitsvalgte som jobber med motivering og tilrettelegging av opplæring prioriteres.

Tiltak for kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen, jfr. utredningens avsnitt 6.6.11

AOF støtter utvalgets helhetlige tilnærming til kvalitetsforbedringstiltak i fag- og yrkesopplæring. Vi støtter videre forslaget om en nasjonal tilsynsordning, men understreker at dette ikke må gå på bekostning av tilsyns- og veiledningsvirksomheten i yrkesopplæringsnemdene.

Vi er enige med utvalget i at kompetansen i fag- og yrkesopplæringen hos Fylkesmennene styrkes. I den forbindelse er en felles arena mellom skole og bedrift nødvendig for å kunne se helheten i utdanningen. Her vil det være naturlig at man ser på statusen til opplæringskontorene i forhold til opplæringsloven.

Tiltak for lærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen jfr. utredningens avsnitt 6.7.5

AOF støtter opprettelse av bachelor- og masterstudier for yrkeslærere i alle utdanningsprogram.

Vi anser at det også er viktig å styrke kravene til veilederkompetanse og et tydeligere ansvar for fylkeskommunene og andre aktører (f. eks studieforbundene) for å tilby etterutdanning og lærernes plikt til å delta. I denne forbindelse er det viktig at man ser på ulike stipend og lønnskompensasjonsordninger.